

Sygn. akt I ACa 2/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Ewa Lauber-Drzazga (spr.)
Sędzia:	SA Bożena Oworuszko
Sędzia:	SA Alicja Surdy
Protokolant	Katarzyna Furmanowska

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa K. F., K. F. (1), J. F. oraz M. F.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą
w W.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia
7 listopada 2013 r. sygn. akt I C 969/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów K. F., K. F. (1), J. F. oraz M. F. kwoty po 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych na rzecz każdego z nich tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I ACa 2/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 listopada 2013r. Sąd Okręgowy w Lublinie zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powodów K. F., K. F. (1), J. F. i M. F. kwoty po 80.000zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od 13 grudnia 2012r.

Wyrok Sądu Okręgowego został oparty na następujących ustaleniach:

W dniu (...) miał miejsce wypadek komunikacyjny w którym zginął mąż i ojciec powodów J. F. (1).

J. F. (1) jechał jako pasażer samochodu F. (...), którego kierowca najechał na tył przyczepy ciągnika rolniczego, który zatrzymał się przy osi jezdni z zamiarem skrętu w lewo, za co został skazany wyrokiem sądu karnego.

J. F. (1) w dacie wypadku miał (...) lat, był żonaty z powódką i miał troje dzieci w wieku (...) lat, tworzyli kochającą się rodzinę. Był (...), prowadził działalność usługową (...)i gospodarstwo rolne o pow. 1,9ha. Miał bardzo dobre relacje z dziećmi. Śmierć J. F. (1) była dla powodów ciężkim przeżyciem, spowodowała rozpad więzi emocjonalnych między członkami rodziny zwłaszcza pomiędzy rodzeństwem.

K. F. żona, w dacie wypadku miała (...)lata, przez pół roku od wypadku przeżywała fazę szoku i dezorientacji jej energia życiowa i aktywność uległy znacznemu osłabieniu. W ciągu dalszych 5 lat przeżywała trudności adaptacyjne do nowej sytuacji życiowej. Aktualnie występują u niej trwale zmiany pourazowe w sferze funkcjonowania psychospołecznego. Podobnie jak u wszystkich dzieci, u których nadal występują reakcje emocjonalne i stany psychiczne należące do trwałych zmian pourazowych.

W tym stanie faktycznym zdaniem Sądu Okręgowego odpowiednią sumę z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę polegającą na naruszeniu dóbr osobistych powodów w postaci prawa do życia w rodzinie, stanowią kwoty po 100.000zł na rzecz każdego z nich.

Jednocześnie Sąd Okręgowy przyjął, iż zmarły przyczynił się do powstania szkody w 30% , co ostatecznie nie było w sprawie sporne, i zasądził na rzecz powodów kwoty po 80.000zł z odsetkami od dnia następnego po upływie 30 dni od daty zgłoszenia szkody.

Od tego wyroku pozwany złożył apelację zarzucając naruszenie:

- art. 448 kc w zw. z art. 24 kc poprzez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że powodom na podstawie tych przepisów przysługuje zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych, więzi emocjonalnych między najbliższymi członkami rodziny;

- art. 822 § 1 kc oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych przez ich nieuwzględnienie i ostatecznie przyjęcie, że umowa ubezpieczenia OC obejmuje odpowiedzialność odszkodowawczą zakładu ubezpieczeń za naruszenie dóbr osobistych, w związku ze śmiercią najbliższego członka rodziny;

- art. 488 w zw. z art. 24 kc poprzez ich błędne zastosowanie i pominięcie przy ustalaniu sumy zadośćuczynienia za doznane krzywdy, wypłaconych przez pozwanego na rzecz powodów 10 września i 27 października 2003r. kwot odszkodowań w łącznej wysokości po 25.000zł po pomniejszeniu o 30% przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody oraz błąd w wyliczeniu Sądu w zakresie pomniejszenia przyznanego zadośćuczynienia na rzecz powodów poprzez zasądzenie na ich rzecz po 80.000zł z ustawowymi odsetkami od 13 grudnia 2012r., gdy tymczasem kwoty powinny wynosić po 70.000zł.

Wskazując na powyższe pozwany wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa ewentualnie obniżenie zasądzonych kwot do 45.000zł na rzecz każdego z powodów z odsetkami od daty wyroku tj. od dnia 7 listopada 2013r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Stosownie do art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Pozwany ubezpieczyciel odpowiada zatem w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem i to zarówno za szkody majątkowe jak i niemajątkowe. Nie budzi wątpliwości fakt, iż sprawca wypadku,

swoim bezprawnym działaniem, które doprowadziło do śmierci J. F. (1) - męża i ojca powodów - wyrządził im szkodę naruszając ich dobra osobiste w postaci prawa do życia w rodzinie i więzi rodzinnych.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10 (Biul. SN z 2010, nr 10, poz. 11) przyjęto, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. W uchwale tej wyjaśniono, że więzi rodzinne mogą być uznane za dobro osobiste podlegające ochronie na gruncie art. 23 i 24 k.c. Dobro to może być więc naruszone przez spowodowanie śmierci osoby najbliższej. Przeciwnego argumentu nie może stanowić sam fakt wprowadzenia przez ustawodawcę, od dnia 3 sierpnia 2008 r., uprawnień sądu do zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej za doznana krzywdę. Wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. doprowadziło bowiem jedynie do zmiany w sposobie realizacji tego roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania. Stanowisko to potwierdza również uchwała Sądu Najwyższego z 13 lipca 2011r. III CZP 32/11 (Lex 950584) oraz wyroki Sądu Najwyższego z 11 maja 2011r. I CSK 621/10 (Lex 848128) i z 14 stycznia 2010r. IV CSK 307/09 (Lex 599865).

Sama wysokość przyjętych przez Sąd Okręgowy kwot nie była przez pozwanego kwestionowana. Brak jest natomiast podstaw do przyjęcia, iż Sąd Okręgowy popełnił błąd w wyliczeniach oraz do dokonania odliczeń.

Sąd Okręgowy przyjął, zgodnie ze stanowiskiem pozwanego, iż J. F. (1) przyczynił się do powstania szkody w 30%, ale uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie było podstaw do obniżenia zadośćuczynienia o taki procent. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw do kwestionowania tego stanowiska. Procentowe określenie przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody nie powoduje bowiem automatycznego obniżenia świadczenia o taki właśnie procent. Sąd może obniżyć świadczenie w mniejszym zakresie, niż to wynika z przyczynienia, a nawet może w ogóle świadczenia nie obniżać.

Pozwany nie wykazał również zasadności żądania odliczenia od przyznanego powodowi zadośćuczynienia kwot wypłaconych w 2003r. tytułem odszkodowania (art. 446 § 3 kc).

Odszkodowanie z art. 446 § 3 kc za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej istotnie obejmowało przed dniem 8 sierpnia 2008r. tj. przed datą wprowadzenia art. 446 § 4 kc zarówno szkody majątkowe jak i niemajątkowe, które obecnie pokrywa zadośćuczynienie. Pozwany zatem nie może żądać odliczenia całych wypłaconych kwot po 25.000zł, zaś z akt szkodowych nie wynika, a w apelacji pozwany precyzuje, jaka część tej kwoty dotyczyła szkody majątkowej, a jaka niemajątkowej.

Zaskarżony wyrok jest również prawidłowy w zakresie orzeczenia o odsetkach.

Odsetki, w zasadzie, należą się, zgodnie z art. 481 k.c., za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Stanowią one zatem opartą na uproszczonych zasadach rekompensatę typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2000 r., II CKN 725/98).

Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine kc, uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 448 kc możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądający nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40, z

dnia 17 listopada 2006 r., V CSK 266/06, LEX nr 276339, z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, LEX nr 738354, i z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09).

W dacie otrzymania przez pozwanego żądania wypłaty zadośćuczynienia tj. 12 listopada 2012r. szkoda i jej rozmiar były znane. Wysokość zadośćuczynienia pozwany mógł określić we własnym zakresie i obowiązany był wypłacić je w terminie 30 dni od tej daty tj. do dnia 13 grudnia 2012r. stosownie do art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Z tych względów i na podstawie art. 385 kpc i art. 108 § 1 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.